

‘Verder bouwen met elkaar’

Verkiezingsprogramma PvdA Wageningen 2014-2018

PvdA WAGENINGEN
WWW.WAGENINGEN.PVDA.NL

Voorwoord

Voor u ligt het programma 'Verder bouwen met elkaar' van de PvdA Wageningen.

Dit programma is tot stand gekomen in samenspraak met PvdA-leden, door gesprekken met experts en inwoners van Wageningen. Onze dank aan iedereen die heeft bijgedragen aan dit resultaat.

Dit programma is in de eerste plaats het document waar de leden van de PvdA Wageningen zich achter scharen, het document waarin ons gemeenschappelijke gedachtegoed verwoord staat, onze ambities en plannen, onze wensen en doelstellingen. Leden kunnen de fractie de komende vier jaar hierop aanspreken. In de tweede plaats is dit het document op basis waarvan de nieuwe PvdA fractie gaat onderhandelen bij het vormen van een coalitie. In de derde plaats is dit het document dat voor de fractieleden als leidraad dient voor de raadsperiode 2014 – 2018. Fractieleden kunnen erop terugvallen bij de vragen 'wat hebben we onze kiezers beloofd' en 'waar ging het ons ook al weer om?'. Een document om af en toe bij stil te staan, te inspireren en om ons realiseren waar we voor staan en welke richting we op willen gaan. Want ja, sommige ambities reiken verder dan 2018!

In dit programma 2014-2018 leest u welke ontwikkelingen de PvdA Wageningen signaleert en hoe we hierop reageren. Dit hebben we vertaald in ambities en acties voor de periode 2014-2018. De kern van het programma is dat we samen aan de toekomst werken: Verder bouwen met elkaar.

Carlo Vromans

Voorzitter bestuur PvdA Wageningen

Inhoud

Inleiding: 'Verder bouwen met elkaar'	4
1 Werk, inkomen en economie	6
1.1 Economie en arbeidsmarkt	6
1.2 Zelfstandigen	7
1.3 Arbeidsparticipatie	8
1.4 Inkomen	9
2 Iedereen doet mee	10
2.1 Maatschappelijke ondersteuning	10
2.2 Jeugdzorg	11
2.3 Onderwijs	12
3 Wonen, wijken en stad	13
3.1 Wonen	13
3.2 Wijken	14
3.3 Stad	15
4 Sport, cultuur en evenementen	18
4.1 Sport en cultuur: meedoen aan de samenleving	18
4.2 Sport en bewegen	19
4.3 Cultuur en evenementen	19
5 De ruimte: natuur, milieu, landschap en verkeer	21
5.1 Milieu en energie	21
5.2 Natuur en landschap	23
5.3 Verkeer en veiligheid	24
6 Financiën en bestuur	26
6.1 Financiën	26
6.2 Gemeentelijke organisatie en samenwerking	27
6.3 Bestuur	28

Inleiding: ‘Verder bouwen met elkaar’

Naar een betrokken, dynamische en duurzame samenleving

In tijden van grote bezuinigingen gecombineerd met extra taken voor de gemeente is het eerlijk verdelen van de lasten en lusten belangrijker dan ooit. Juist deze tijd vraagt om de sociaaldemocratische beginselen van de PvdA. Gegeven de trend dat de overheid een actieve houding van haar burgers vraagt, is het van belang dat iedereen wordt gehoord. Ook moet er voldoende ruimte zijn om initiatieven op lokaal niveau te kunnen realiseren. Dat is waar de PvdA in Wageningen voor staat.

De verhouding tussen overheid en burgers en tussen burgers onderling is aan het veranderen. De overheid werkt steeds meer op basis van partnerschap, wederkerigheid en samenhang. De PvdA werkt mee aan die veranderingen vanuit de gedachten dat dit recht doet aan de mensen. Samen oplossingen zoeken voor vraagstukken zet mensen in hun kracht en bindt hen.

Onze samenleving wordt steeds complexer. Dat maakt dat bij veel mensen het gevoel ontstaat aan de kant te staan. De PvdA geeft daarom volop ruimte aan initiatieven die bijdragen aan een betrokken samenleving. Initiatieven die inspelen op de zich terugtrekkende overheid en een tegenreactie zijn op de steeds verdergaande individualisering. Initiatieven die aansluiten op de toenemende behoefte om samen te werken aan een sociale, economische en ecologische duurzame samenleving. Het welzijn van mensen staat bij dergelijke initiatieven centraal. Het is aan de overheid deze initiatieven te herkennen en een goede plek te geven. De PvdA maakt zich daar sterk voor. Dat geldt zowel voor initiatieven in het sociale domein als op het gebied van economische en ecologische duurzaamheid. De overheid kiest, stimuleert, faciliteert en leidt. De overheid als regisseur van initiatieven uit de samenleving waarbij iedereen kan meedoen.

Het rijk draagt taken in het sociale domein over aan de gemeente (decentralisatie). Het gaat daarbij om de Jeugdzorg, AWBZ en de uitvoering van de Participatiewet. De PvdA is daar voorstander van: de gemeente heeft de kortste lijntjes met haar inwoners en weet daardoor samen met de inwoners waaraan behoefte is. Tegelijkertijd krijgt de gemeente daar minder geld voor waardoor deze omslag een grote inspanning vergt. De PvdA vindt het vanzelfsprekend dat de gemeente daarbij samen werkt met professionals, en een groter beroep doet op de samenleving. Dit is alleen mogelijk door middel van slimme arrangementen tussen overheid, professionals en samenleving. De PvdA wil hierbij de innovatiekracht van iedereen aanspreken en optimaal kansen bieden.

De PvdA heeft grote waardering voor initiatieven zoals de speelgoedbank, kledingbank, recyclebank, het Repair Café en de Buurtbox: initiatieven uit de samenleving die andere waarden dan geld zichtbaar maken en hier daadwerkelijk handen en voeten aan geven. Initiatieven die vorm geven aan de duurzame sociale samenleving voor nu en voor later.

In het sociale domein komen initiatieven op die een alternatief vormen voor grote bureaucratische organisaties, denk aan Buurtzorg, het Droomhuis of zorgboerderijen. En er ontstaan initiatieven waarbij mensen zelf het heft in handen nemen. Denk hierbij aan de realisatie van het Hospice, Markt 17 of het Odensehuis. Stuk voor stuk initiatieven waar mensen solidariteit tonen en zelfredzaam zijn.

Ook op het ecologische terrein vinden dergelijke ontwikkelingen plaats zoals het mengen van ruimtelijke functies: wonen in combinatie met stadstuinen of met natuur. En op het economische terrein zijn initiatieven waar te nemen zoals de Pop-up store of de site www.RuimteHuren.com. Hoe al deze initiatieven te integreren met onze sociaaldemocratische waarden is een uitdaging. Voor de PvdA staat als een paal boven water dat bij deze ontwikkelingen gekeken moet worden naar de menselijke maat.

De PvdA kiest voor een solidaire samenleving met betrokken samenredzame burgers en een ondersteunende overheid. Een dynamische samenleving waarin mensen initiatieven ontplooiën die de overheid faciliteert. Een samenleving die duurzaam is zodat de volgende generaties ook hun eigen leven kunnen inrichten. Dit vormt de komende vier jaar onze leidraad voor de politiek in Wageningen.

Onze politiek gaat over mensen. Mensen met hun individuele kwaliteiten. Mensen die wonen, werken en leven in Wageningen. Lokale politiek is bij uitstek geschikt om mensen bij hun directe leefomgeving te betrekken.

Onze tien uitgangspunten zijn:

1. De PvdA stelt de mens centraal bij elke afweging.
2. De PvdA stelt bij elke ontwikkeling de vraag wat dit betekent voor de inwoners van Wageningen, nu en in de toekomst.
3. De PvdA richt de samenleving zo in dat de meeste mensen op eigen kracht mee kunnen doen. Met logische regels die gelden voor iedereen. Een samenleving waarin iedereen dezelfde rechten en plichten heeft. De PvdA stimuleert bovendien dat iedereen hier ook gebruik van maakt.
4. De PvdA vangt hen op die zich niet op eigen kracht kunnen redden. Bij elke ontwikkeling houden we rekening met hen die (tijdelijk) minder goed in staat zijn voor zichzelf en hun omgeving op te komen. Voor hen creëren we maatwerk.
5. De PvdA blijft streven naar een samenleving waarin lusten en lasten eerlijk verdeeld zijn. Waarin de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Juist nu er minder geld is staat de PvdA pal voor haar sociaaldemocratische principes.
6. De PvdA spreekt de innovatiekracht en het ondernemerschap van de Wageningse samenleving aan en faciliteert die optimaal. De PvdA kiest daarbij steeds voor initiatieven die de mensen in Wageningen ten goede komen, nu en later. Of dit nu gaat om werkgelegenheid, speelplekken, zorg, infrastructuur, sport of cultuur.
7. De PvdA versterkt de sociale, economische en ruimtelijke staat van de stad actief, krachtig en in samenhang en bouwt zo aan een sociaal en toekomstbestendig Wageningen.
8. De PvdA denkt aan de toekomst. Zodat ook de generaties na ons kunnen leven in een mooi, schoon en gezond Wageningen. Zodat ook zij in hun behoeften kunnen voorzien en hun leven kunnen inrichten zoals ze dat zelf willen.
9. De PvdA betreft het sociale domein expliciet bij de discussie over duurzaamheid. Een duurzaam sociale samenleving blijft overeind als de overheid zich gedeeltelijk terugtrekt.
10. De PvdA neemt altijd bestuurlijke verantwoordelijkheid. Als het niet precies kan zoals wij het willen, streven we ernaar dat een ontwikkeling in elk geval de juiste richting op wordt gebogen. Samenwerken en samenhang in aanpak is daarbij essentieel.

I Werk, inkomen en economie

De economie is een belangrijke basis voor een levendig en dynamisch Wageningen. Een sterke economie is één van de randvoorwaarden voor een florerende binnenstad en een sterke arbeidsmarkt.

Om een diversiteit aan banen te behouden en nieuwe banen te creëren is een aantrekkelijk ondernemers- en werkgeversklimaat nodig. De PvdA wil daarom investeren in een goed vestigingsklimaat voor zowel de kennisbedrijven als de diensten- en maakindustrie.

Het belang van werk is vanzelfsprekend en betekent voor veel mensen meer dan dat het je voorziet in eigen inkomsten. Door te werken heb je contact met andere mensen, een dag- en weekindeling waar structuur in zit en een duidelijke positie in de samenleving. Verder ontleen veel mensen hun zelfrespect voor een groot deel aan hun baan. Het scheppen van en handhaven van werkgelegenheid voor Wageningse inwoners heeft daarom prioriteit. We streven naar een betaalde baan voor iedereen die kan werken. Als een betaalde baan niet mogelijk is stimuleren we dat zij die dat kunnen vrijwilligerswerk doen. Zo kan iedereen op zijn eigen manier een bijdrage leveren aan die samenleving.

Niet iedereen vindt zelf gemakkelijk werk; sommigen hebben daarbij hulp nodig. Dit kan zijn omdat je een arbeidsbeperking hebt, tijdelijk geen werk kunt vinden of in een sector zit die zwaar te lijden heeft onder de economische crisis. Bij de PvdA krijgen deze mensen ondersteuning van de gemeente bij het vinden van (ander) werk en bij het vergroten van de zelfredzaamheid. Want werk is niet alleen van grote waarde voor het individu maar ook voor de samenleving.

1.1 Economie en arbeidsmarkt

Wageningen heeft een sterke arbeidsmarkt en dat houden we graag zo.

De naam Wageningen is wereldwijd een begrip. Wageningen UR speelt daarbij een belangrijke rol. Wageningen UR levert voor stad en regio veel directe en indirecte werkgelegenheid op.

Wageningen werkt intensief samen met Ede en de andere FoodValley gemeenten. Samen streven deze gemeenten naar een sterke economie en arbeidsmarkt in de regio. Wageningen is onderdeel van FoodValley, een unieke kennisregio. De PvdA onderkent het wereldwijde potentieel hiervan en ondersteunt de verdere ontwikkeling van dit samenwerkingsverband op het gebied van economie en infrastructuur.

Wageningen ontwikkelt samen met Ede de kennis van onderwijs- en onderzoeksinstituten. Die kennis moet zich ontwikkelen tot een vliegwiel van bedrijvigheid in de zuidelijke Vallei. De PvdA faciliteert de kennisintensieve bedrijven en instellingen optimaal.

Wageningen kent ook maakindustrie, transport- en overslagbedrijven die het overwegend goed doen. De PvdA is trots op de haven en het Nudepark. In dit gebied werken 1250 mensen en die nemen we serieus. Voorkomen moet worden dat industriegebieden leeg komen te staan en verloederen en dat Wageningse bedrijven wegtrekken naar omliggende gemeenten omdat ze hier geen ruimte krijgen.

Tientallen jaren is vervoer over water achterop geraakt ten gunste van vervoer over het spoor en de weg. De PvdA geeft vervoer over water zijn belangrijke rol in Nederland terug. Vervoer over water is immers de meest duurzame wijze van vervoeren in Nederland. In Wageningen ligt één van de grootste binnenhavens van Nederland. De PvdA is daar trots op.

De gemeente verleent een aantal diensten aan bedrijven die zich willen vestigen in Wageningen. De PvdA vindt het belangrijk dat er een aantrekkelijk vestigingsklimaat in Wageningen is voor bedrijven en een diversiteit aan werkgelegenheid. Ook wil de PvdA dat de gemeente stimuleert dat bedrijven ook werknemers met een beperking in dienst nemen. Hiervoor kan de gemeente voorwerk doen. En uiteraard vervult de gemeente zelf een voorbeeldfunctie.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We zetten ons in voor werkgelegenheid in Wageningen. Werkgelegenheid voor mensen met een arbeidsbeperking maakt hier een integraal onderdeel van uit.
- We zetten ons ervoor in dat jongeren niet de dupe worden van de krimpende arbeidsmarkt.
- We blijven ons inzetten voor het opknappen van de Nudeparken en de Industrieweg. Zo blijven deze industriegebieden aantrekkelijk voor bedrijven die belangrijk zijn voor de werkgelegenheid in Wageningen.
- We ondersteunen het initiatief om indien nodig het Nudepark uit te breiden, zodat Wageningse bedrijven weer kansen krijgen om te groeien. Uiteraard wordt met deze uitbreiding pas begonnen zodra zich voldoende bedrijven hebben gemeld.
- We stimuleren dat de haven zich blijft ontwikkelen tot een levensvatbaar en duurzaam gebied waardoor het toekomstbestendig is.
- We ondersteunen de verdere ontwikkeling van FoodValley op het gebied van economie, infrastructuur en werkgelegenheid.
- We blijven ons inzetten voor een verdere ontwikkeling van de kennis Ede-Wageningen.
- Wij ondersteunen Wageningen UR bij haar verdere ontwikkeling om zo nog meer te betekenen voor de Wageningse economie.
- We letten er scherp op dat de ontwikkeling dat bijstandsgerechtigden onbetaald werken als tegenprestatie voor hun uitkering, niet ten koste gaat van reguliere banen! Immers, iemand die 20 uur per week werkt in een gewone baan heeft recht op een arbeidscontract.
- We bevorderen dat de gemeente zelf ook stageplaatsen en scholingstrajecten aanbiedt aan starters op de arbeidsmarkt.
- We maken ons sterk voor het stimuleren van vrijwilligerswerk door werkloze jongeren inclusief een vrijwilligersvergoeding. Dit draagt er toe bij dat jongeren eerder de arbeidsmarkt op gaan of zich oriënteren op een baan passend bij hun starterkwaliteiten.

1.2 Zelfstandigen

Wageningen heeft veel mensen die als zelfstandige hun inkomen verdienen: middenstanders en kenniswerkers. Zij dragen bij aan de dynamische stad. Zelfstandigen hebben het de laatste jaren zwaar: opdrachten blijven uit en klanten betalen slecht. De PvdA ondersteunt deze zzp'ers zo goed mogelijk.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We stimuleren dat de gemeente opdrachten aan derden openstelt voor zzp'ers.
- We zetten ons ervoor in dat de gemeente grote opdrachten zo opknipt dat het mogelijk is voor lokale partijen om hier voor in aanmerking te komen.
- We letten er op dat de gemeente bij aanbestedingsprocedures goede arbeidsomstandigheden en CAO- conforme lonen voor werknemers hanteert. Dat geldt ook voor onderaannemers, bijvoorbeeld huishulpen die hun werk als zzp'er doen.
- We stoppen met het beleid dat zzp'ers die schuldhulpverlening nodig hebben als voorwaarde meekrijgen dat zij stoppen met hun bedrijf.
- We bevorderen dat ook zzp'ers in aanmerking komen voor het minimebeleid.
- Wij zijn er voor dat bij bestemmingsplannen van nieuwe bouwlocaties wordt meegenomen dat mensen een bedrijf aan huis kunnen beginnen.
- We ondersteunen het initiatief om een innovatiecentrum voor jonge startende ondernemers op te zetten.

1.3 Arbeidsparticipatie

De werkloosheid loopt ook in Wageningen op. Vooral 50-plussers en starters op de arbeidsmarkt zijn hier de dupe van. Mensen zijn steeds langer werkloos en verliezen daardoor arbeidskwalificaties. Mensen die al langer werkloos zijn komen steeds moeilijker aan het werk. Jongeren krijgen de rekening van de economische crisis gepresenteerd.

De gemeente Wageningen voert een sterk beleid dat gericht is op het verbeteren van arbeidskwalificaties en uitstroom naar de arbeidsmarkt. Helaas is er sprake van een aanzienlijke rijkskorting op de middelen om dit beleid voort te zetten. Dat is bijzonder jammer want het maatwerk dat met het participatiebeleid per werkzoekende wordt geleverd, levert resultaat op.

Voor mensen met een arbeidsbeperking gaat er de komende jaren veel veranderen. Zij zullen in principe gaan werken bij een reguliere werkgever. Deze bedrijven dragen financieel bij aan de arbeidswaarde die deze mensen inbrengen. Voor mensen die niet in een reguliere baan passen is er beschut of beschermd werk bij onder andere de sociale werkvoorziening, ons regionale leerwerkbedrijf. Voor hen die dat nodig hebben is er dagbesteding.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We spannen ons ervoor in dat het participatiebudget, waar landelijk zwaar op gekort wordt, zoveel mogelijk gehandhaafd blijft.
- We bevorderen dat de gemeente bijstandsgerechtigden actief helpt bij het vinden van werk; dat vanuit de mogelijkheden van de bijstandsgerechtigde gekeken wordt naar de aansluiting op de arbeidsmarkt en wat er nodig is (scholing, stage of onbetaalde arbeid) om die aansluiting te verbeteren.
- We letten erop dat de gemeente intensief samenwerkt met het UWV om zo te voorkomen dat mensen arbeidskwalificaties verliezen.
- We maken ons sterk voor een nieuwe randvoorwaarde bij aanbestedingen, inkoop van producten en diensten en bij het maken van prestatieafspraken door de gemeente: de andere partij moet minimaal 5% mensen met een arbeidsbeperking in dienst hebben.

- We maken ons er sterk voor dat de gemeente, zowel door het in dienst nemen van 5% mensen met een arbeidsbeperking als door het creëren van 10% stageplaatsen en werkervaringsplaatsen, een voorbeeldrol vervult.
- We zien erop toe dat de gemeente specifieke maatregelen neemt ten behoeve van 50-plussers die werkloos zijn geworden.

I.4 Inkomen

Een belangrijk punt bij de invoering van de diverse decentralisaties is de beoordeling van de zelfredzaamheid van mensen. De PvdA wil een goede afweging tussen het recht op bijstand en het stimuleren van mensen om deel te blijven nemen aan de samenleving. We verwachten dat mensen er zelf alles aan doen om terug te keren naar de arbeidsmarkt.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We letten erop dat de gemeente de poort naar de bijstand rechtvaardig maar streng bewaakt. Bijstand is een prachtig en stevig vangnet, maar alleen voor mensen die niet beschikken over andere middelen van bestaan.
- We zien erop toe dat de gemeente van mensen die gebruik maken van de bijstand een tegenprestatie verlangt (wederkerigheidprincipe). Hiertoe kan men zelf met een voorstel komen. Als dat niet lukt, kan de gemeente ondersteuning bieden.
- We stimuleren dat de gemeente de mensen die recht hebben op bijzondere bijstand en minimegelingen voortdurend en actief benadert.
- We onderschrijven de stelling dat wie een redelijk werkaanbod weigert wordt gekort op zijn uitkering. Dit gebeurt ook als iemand afspraken over het volgen van scholing, re-integratie, werk of vrijwilligerswerk niet nakomt.
- We bepleiten dat de gemeente helpt bij een vroegtijdige aanpak van schulden. Dit is van extra belang wanneer mensen hun baan verliezen en dreigen te bezwijken onder hun schuldenlast. Het inzetten van incassobureaus vergt hierbij bijzondere aandacht.

2 Iedereen doet mee

De mens en de manier waarop hij of zij de sociale leefomgeving beleefd staat centraal in de samenleving die de PvdA voor ogen staat. Onze samenleving is zo georganiseerd dat de meeste mensen op eigen kracht mee kunnen doen. Helaas lukt dat niet iedereen, maar de PvdA wil geen samenleving met groepen uitvallers. Daarom is er een vangnet voor inkomen en zorg voor hen die dat nodig hebben.

De samenleving zal veranderen: we gaan meer naar elkaar omzien en de overheid doet een stapje terug. Vanaf 1 januari 2015 zal deze overgang geleidelijk in gang worden gezet door middel van drie grote decentralisaties. Deze decentralisaties zijn een dubbele beweging: een beweging naar meer eigen verantwoordelijkheid voor mensen die deze verantwoordelijkheid aankunnen en een beweging naar betere ondersteuning van kwetsbare mensen.

De PvdA bepleit dat zorg zoveel mogelijk dichtbij en op maat georganiseerd wordt. De nadruk ligt daarbij op aandacht, kwaliteit en vertrouwen. Naast deze sociale wenselijkheid verwachten we dat het op deze manier ook goedkoper wordt.

2.1 Maatschappelijke ondersteuning

De gemeente krijgt de verantwoordelijkheid voor de ondersteuning van mensen die lichte vormen van hulp en zorg nodig hebben. Denk hierbij aan ondersteuning bij het aankleden of wassen, maar ook aan mensen die begeleid willen gaan wonen of het vervoer van mensen die dat niet meer zelfstandig kunnen.

De gemeenten krijgt de verantwoordelijkheid van al deze vormen van ondersteuning. Tegelijk voert het Rijk een forse bezuiniging door en dat maakt veel mensen bezorgd. Op eigen kracht en met hulp van het eigen netwerk kunnen mensen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen en zorgen. De zorg vanuit de gemeente komt in beeld als het eigen netwerk hier niet in kan voorzien of ontoereikend is.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We bepleiten dat de gemeente investeert in het realiseren van mogelijkheden om zoveel mogelijk Wageningers op eigen kracht mee te laten doen in de samenleving.
- We zetten ons in voor mensen die zich in een kwetsbare positie bevinden of in een kwetsbare positie dreigen te komen, mensen die zelf binnen hun omgeving onvoldoende mogelijkheden hebben om mee te doen en niet in staat zijn om naar vermogen te participeren in de samenleving. We letten erop dat de gemeente ondersteunt als dat nodig is; dat de gemeente de zorg en ondersteuning op maat en nabij organiseert; en dat mensen de regie houden over hun eigen leven en over de zorg die zij krijgen.
- We stimuleren initiatieven van de professionele hulpverleners die nieuwe vorm en inhoud geven aan de eigen verantwoordelijkheid in de zorg. De PvdA wil dat de gemeente een actieve rol speelt en het mogelijk maakt dat kennis en ervaring bij deze initiatieven wordt gedeeld zodat we niet allemaal hetzelfde wiel hoeven uit te vinden. Door mensen en organisaties met elkaar te verbinden kunnen vanuit verschillende perspectieven oplossingen worden gezocht.
- We stimuleren dat de gemeente inzet op preventie en op vroege signalering, zodat ondersteuning op tijd begint of voorkomen kan worden.

- We zien erop toe dat de gemeente mensen stimuleert om te doen wat zij zelf kunnen of wat zij met behulp van hun netwerk zelf kunnen organiseren.
- We letten erop dat de gemeente kijkt naar de financiële draagkracht van mensen zoals dat nu ook gebeurt in het kader van de uitvoering van de WMO. We vinden dat iedereen naar vermogen moet bijdragen in de kosten van de zorg.

2.2 Jeugdzorg

De gemeente krijgt vanaf 2015 de verantwoordelijkheid voor alle opvoedings- en opgroeiondersteuning voor jongeren tot 18 jaar. Dit is spannend, complex en vergt veel tijd. Het gaat immers om veel en kwetsbare jongeren.

De PvdA wil deze kans grijpen om hulp en ondersteuning slim en dicht bij de mensen te organiseren. Op dit moment hebben kinderen en gezinnen te maken met meerdere vormen van hulp die wordt uitgevoerd door meerdere hulpverleners in dienst van verschillende organisaties. Het komt te vaak voor dat de verschillende hulpverleners van elkaar niet weten wat zij doen. De PvdA wil dat organisaties samen werken en daarbij het kind centraal stellen. Daarbij dienen de oplossingen die het kind en/of het gezin zelf aandragen als uitgangspunt genomen te worden. Het is de opgave voor de gemeente om deze nieuwe en gewenste aanpak door te voeren en de professionele hulp doeltreffend in te zetten.

De PvdA is van mening dat de gemeente in staat is om de jeugdzorg dicht bij de jongeren en het gezin te organiseren. Dat kan als jongeren en de gezinnen vroegtijdig in beeld zijn, als er per gezin één gerichte aanpak is en als de diverse organisaties intensief samenwerken om de zorg rond de jongere en het gezin goed te organiseren. Nazorg dient een structureel onderdeel te zijn van een succesvol zorgtraject. We verwachten dat zo minder jongeren en gezinnen zware en langdurige vormen van zorg nodig hebben.

Maar beter nog is het sterk inzetten op preventie. Juist doordat de gemeente verantwoordelijk is kan er gericht preventief gewerkt worden.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We letten erop dat er goede en voldoende regelingen zijn voor jongeren en het gezin, bijvoorbeeld de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon, cliëntenraad of onafhankelijke klachtencommissie.
- We spannen ons onveranderd in voor vormen van ondersteuning waarbij de jongeren en het gezin centraal staan en de gemeente de zorg rondom het gezin zodanig organiseert dat uithuisplaatsing zoveel mogelijk voorkomen wordt.
- We maken ons sterk voor een contactmoment vanuit de VGGM (Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland Midden) voor oudere jongeren (15-16 jaar) als mogelijkheid om met jongeren in gesprek te raken over hun vragen en problemen.
- We zetten volop in op een goed preventiebeleid bijvoorbeeld in de vorm van het aanbieden van opvoedingsondersteuning op maat of huiskamerbijeenkomsten.
- We ondersteunen initiatieven waarbij leerkrachten van basisscholen getraind worden om vroegtijdig te signaleren en om met ouders van kinderen in gesprek te gaan wanneer zij

signaleren dat er iets mis is. Op middelbare scholen is dit een succesvolle aanpak gebleken. Verder letten we erop dat het onderwijs beleid uitzet op ouderbetrokkenheid.

- We zetten in op preventie middels innovatieve vormen van voorlichting over voorkomende problemen zoals drugsgebruik, puberteit, alcohol, puberzwangerschappen en vandalisme.
- We zien erop toe dat de gemeente constructief samenwerkt met de politie en huisartsen. En we stimuleren het versterken van deskundigheid bij professionele hulpverleners op het gebied van veiligheid en de aanpak/signalering van huiselijk geweld en kindermishandeling.

2.3 Onderwijs

Onderwijs bereidt onze kinderen voor op de wereld van morgen. Onbekend is hoe die wereld eruitziet, maar zeker is dat veranderingen elkaar zullen opvolgen. Dat vraagt het vermogen om creatief te anticiperen om oude waarden te integreren met nieuwe waarden. Het onderwijs bereidt kinderen daarop voor samen met de ouders.

De school is onmisbaar voor het overdragen van kernwaarden van onze samenleving. Deze waarden vinden hun bedding in een samenspel van allen die met het kind te maken hebben: thuis, buurt en school. Daarmee staat de school niet geïsoleerd.

Meer kinderen met een beperking gaan de komende jaren naar het reguliere onderwijs (wet passend onderwijs). Dit vergt veel aanpassingen van de school, de leerling en ouders.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We zien erop toe dat er altijd een basisschool in de buurt is gevestigd zoals bijvoorbeeld in de wijk Kortenoord.
- We spannen ons onveranderd in voor goede huisvesting van Wageningse scholen. Goed onderwijs heeft baat bij een goede behuizing en voldoende faciliteiten.
- We stimuleren dat onderwijsinstellingen zoveel mogelijk samenwerken zodat kennis en ervaringen optimaal gebruikt worden en leerlingen zoveel mogelijk binnen boord worden gehouden.
- Wij letten erop dat de gemeente scholen betreft bij de veranderingen die plaatsvinden door het onderbrengen van jeugdzorg bij de gemeente en het invoeren van passend onderwijs. De school is de plek waar educatie raakt aan jeugdzorg.
- We stimuleren dat onderwijs een plek in de wijk krijgt. We zetten in op de wijkfunctie van scholen in samenwerking met BSO (buitenschoolse opvang), sportcoach, buurtwerkers en verenigingen.
- We letten erop dat onderwijs gerelateerde activiteiten van het Venster en het Groene Wiel aangeboden worden aan het onderwijs tegen een redelijke tot kostendekkende vergoeding. Dit conform de prestatieafspraken met beide educatieve centra.
- We blijven ons inzetten voor het belang van vroeg- en voorschoolse educatie in kader van participatie kinderen en ouders.

3 Wonen, wijken en stad

Wageningen is een kleine compacte stad met een hoog voorzieningenniveau. De stad is aantrekkelijk voor mensen die vanuit de hele wereld naar onze universiteit komen voor onderwijs of werk. Door de goede voorzieningen en de kleinschaligheid is de stad ook aantrekkelijk voor mensen die niet verbonden zijn aan de universiteit. Met ons allen maken we de stad.

De PvdA koestert de ontspannen sfeer, de diversiteit, de levendigheid en de innovatieve cultuur. De PvdA ziet deze diversiteit en dit culturele klimaat graag tot uiting komen in de ruimtelijke ordening van de stad.

De PvdA wil een veilige samenleving. Mensen moeten zich veilig voelen in hun eigen huis, in hun directe omgeving en in de stad, zodat iedereen zich thuis voelt in Wageningen. We zetten daarom volop in op preventie.

In Wageningen is het een komen en gaan van mensen van en naar alle delen van de wereld en er wonen mensen die afkomstig zijn uit zeer diverse culturen. Daarmee beschikken we in Wageningen over een diversiteit aan kennis en ervaringen die van grote waarde is. Deze gevarieerde inbreng maakt samen met het progressieve karakter van de stad dat Wageningen een voorloper is in het ecologische en economische domein. Denk aan nieuwe coöperaties, duurzaamheid, zonne-energieprojecten en stadslandbouw. De PvdA hoopt en verwacht dat die unieke Wageningse kracht ook zal leiden tot innovaties op het gebied van wonen en zorg die de sociale duurzaamheid versterken.

3.1 Wonen

In Wageningen wonen mensen met verschillende woonwensen: jongeren, studenten, starters, gezinnen, ouderen, mensen die alleen, met hun gezin, of in een groep willen wonen. De PvdA bepleit dat Wageningers wonen in huizen en in woonvormen waar ze zelf voor hebben gekozen omdat die bij hen passen. En die staan in leefbare wijken waarin mensen met verschillende leefstijlen en leefwensen harmonieus samenleven. Woningen, wijken en woonvormen die voor en door Wageningers gemaakt worden.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We stimuleren dat in Wageningen divers wordt gebouwd, dus ook voor groepen met bijzondere woonbehoeften of –wensen. Toekomstige bewoners hebben inspraak bij de bouw van hun huis. Huizen zijn in principe geschikt voor mensen in verschillende stadia van het leven.
- We bevorderen dat er doorstroming plaatsvindt zodat starterwoningen vrij komen. Er is vooral behoefte aan huizen met een tuin maar met lage maandlasten voor jonge gezinnen.
- We maken ons sterk voor de bouw van tenminste 30% sociale huur- en/of goedkope koopwoningen, bij voorkeur woningen met tuin, op elke grotere bouwlocatie. Bij lage grondprijzen is er meer financiële ruimte voor het bouwen van kwalitatief goede en goedkope woningen. De PvdA blijft daarom voorstander van lage gemeentelijk vastgestelde grondprijzen voor sociale koop- en huurwoningen.
- We zetten ons in voor de snelle bouw van studentenwoningen i.v.m. de groeiende aantallen studenten die vanuit heel Nederland en ver daarbuiten in Wageningen komen studeren.

- We maken ons sterk voor kleinschalige woon-zorgcomplexen voor ouderen en mensen met een beperking op plekken waar openbaar vervoer, winkels en andere voorzieningen op loopafstand zijn. Het plan Torckdael op Rustenburg met meerdere woonzorgvoorzieningen voor verschillende groepen en een verpleeghuis is een mooi voorbeeld.
- We zetten ons in voor groepen woningzoekenden die het moeilijk hebben op de woningmarkt. Het gaat daarbij om groepen die speciale aandacht en voorzieningen nodig hebben, zoals verslaafden, psychiatrische patiënten en dak- en thuislozen.
- We maken ons sterk voor het opknappen van oude wijken. Sloop en renoveren gaan daarbij hand in hand. Na sloop kunnen ruimere woningen op dezelfde plek gebouwd worden. Maar wat er ook gebeurt bij wijkvernieuwing, plannen moeten altijd samen met de bewoners gemaakt worden.
- We stimuleren het bouwen van degelijke huizen, gemaakt van duurzame materialen, goed geïsoleerd en die zoveel mogelijk gebruik maken van duurzame energie. Hierbij moet rekening gehouden worden met veranderende levensomstandigheden, met klimaatsverandering en met stijgende energielasten. De PvdA is trots op de nieuwe energiezuinige wijk Kortenoord en de nieuwe studentenwoningen van Idealis.
- We geven zoveel mogelijk ruimte bij nieuwbouwlocaties voor particulier en zogenaamd collectief- particulier opdrachtgeverschap, opdat mensen naar eigen wens en behoefte kunnen bouwen. Hiermee zijn goede ervaringen opgedaan.
- We bepleiten dat langdurig leegstaande kantoor- en bedrijfspanden worden verbouwd tot (studenten-)woonruimte.

3.2 Wijken

De stad Wageningen bestaat uit een groot aantal kleine compacte en leefbare wijken die samen de stad Wageningen vormen. De wijken bestaan uit verschillende typen huizen, groen en zitbanken, speelruimte en hondenuitlaatplaatsen. Wijken waar gezinnen en alleenstaanden, ouderen en jongeren, hulpbehoevenden en zelfstandigen, meer- en minder draagkrachtigen harmonieus samen leven. Wijken met eigen voorzieningen en sfeer. De PvdA koestert deze diversiteit.

De PvdA koestert de vitaliteit van wijken. Daarom vindt de PvdA het van groot belang dat er voorzieningen zijn in een wijk: openbaar vervoer, scholen, winkels, speelplaatsen, sportvoorzieningen enzovoort. Allianties tussen welzijnsorganisaties, woningcorporaties, zorg- en onderwijsorganisaties en politie leveren een bijdrage aan de sociale samenhang.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We bepleiten dat studenten verspreid door de stad wonen, dus niet alleen op de Born, de Haarweg en andere buitengebieden, maar ook in de buurt van het centrum. Studenten maken de stad levendig. Duivendaal, Kortenoord, Costerweg, en De Dreijen zijn ook voor studenten geschikt. Daarbij moet wel worden gezorgd voor een goede inpassing zodat verschillende leefstijlen naast elkaar kunnen bestaan.
- We spannen ons ervoor in dat bij nieuwe wijken en de renovatie van oudere wijken de Jantje Beton-norm voor sport en spel wordt toegepast. Dit betekent dat 3% van het voor wonen bestemde gebied voor (informele) speelruimte wordt gereserveerd.

- We vinden dat alle Wageningse wijken leefbaar en vitaal moeten zijn en blijven, niet alleen de nieuwgebouwde. De PvdA let daarom op het effect van de vele nieuwbouw in de stad op wijken met relatief veel oudere (flat)woningen. Wanneer leegstand dreigt moet de gemeente ingrijpen.
- We maken ons sterk voor het behoud van buurtwerk en wijkgericht werken in samenwerking met de wijkteams en wijkpanels.
- We vinden dat kinderen zelfstandig en dus veilig naar school moeten kunnen gaan en we willen dat de gemeente dit stimuleert in samenwerking met de scholen, de ouders en de wijkpanels. Steeds meer ouders brengen hun kinderen met de auto naar school. Dit maakt het voor andere kinderen juist onveiliger omdat de omgeving van de scholen hier niet op ingericht is. Er is behoefte aan creatieve oplossingen.
- We ondersteunen buurtinitiatieven die bijdragen aan een schone en veilige wijk. Positieve voorbeelden zijn opruim- en prikacties, opNuderen, Tarthorst Actief, buurtspeeldagen. Bij dit soort acties zorgen mensen er zelf voor dat hun buurt schoon, veilig en leefbaar is.
- Wij betrekken wijkbewoners bij het veiligheidsbeleid, zowel bij het maken van beleid als bij de uitvoering ervan. Structureel vragen wij wijkbewoners naar problemen die zij in hun wijk ervaren, hoe die moeten worden aangepakt en wat zij zelf hieraan gaan doen.
- We zetten bij De Dreijen, Plantenveredeling en Duivendaal in op levendige en creatieve wijken met een afwisseling van wonen en werken in een openbare ruimte met veel groen. Een van deze plekken zou de eerste ecowijk van Wageningen kunnen zijn. In onze ogen is dat een ecowijk voor iedereen, met goedkope en dure woningen voor verschillende woonvormen. Ook zijn dit geschikte plekken voor (collectief) particulier opdrachtgeverschap.
- We maken ons sterk voor openbaar toegankelijk en goed verzorgd groen en water in de wijken. Groen en water vergroten de leefbaarheid van een wijk en dragen bij aan de gezondheid en het welbevinden van mensen. We pleiten voor openbare oevers van openbaar water.
- We ondersteunen initiatieven die ervoor zorgen dat nieuwe straatnamen herkenbaar en aantrekkelijk zijn voor toekomstige bewoners en de rest van Wageningen.

3.3 Stad

Wageningers willen dat de stad compact blijft met een hoog voorzieningenniveau. Dat brengt spanning met zich mee want het voortbestaan van voorzieningen hangt samen met het aantal gebruikers. Of het nu gaat om winkels in de binnenstad, om de bibliotheek of om het zwembad. De PvdA ziet erop toe dat de grootte van Wageningen past bij de ambities die de inwoners hebben. Zo groot dat voorzieningen zoals sport- en cultuuraccommodaties betaalbaar blijven en dat speciaalzaken en horeca in het centrum voldoende klandizie hebben. En zo klein dat de Wageningse kleinstedelijke sfeer en de hechte relatie met de omgeving blijft bestaan.

De PvdA heeft ingezet op Kortenoord en is bijzonder trots op het resultaat. Een wijk zoals wij hem graag zien: duurzaam en gemengd. De gevolgen van het volbouwen van de open locaties in de stad worden steeds duidelijker: de laatste lege plekken verdwijnen ten koste van ruimte, speelplekken, hondenuitlaatplaatsen en groen. Parkeerproblemen verergeren. Als inbreiden ten koste van de leefbaarheid gaat heeft dit niet onze steun. Op enkele plekken zoals Kirpestein en Van de Kolk-noord zal bebouwen de leefbaarheid en het aanzien van de stad verhogen. Zowel voor ouderen als voor jongeren zijn dit geschikte locaties.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We bepleiten dat de gemeente Wageningse ondernemers en Wageningse burgers ondersteunt bij het realiseren van ideeën die Wageningen ten goede komen. Ondernemers en burgers zijn belangrijke partners als het erom gaat onze stad aantrekkelijk te houden.
- We willen meer bekendheid over en weer van Wageningen en Wageningen UR. Om de Wageningers en de studenten meer bij elkaar te betrekken is het wenselijk dat zij van elkaars doen en laten op de hoogte zijn. De PvdA zou graag zien dat in één van de lokale weekkranten ook een katern Wageningen UR komt, naast de al bestaande katernen over de gemeente en de politiek. En dat Resource, het blad voor en door studenten, ook af te halen is in het stadhuis en in de bibliotheek zodat ook niet-studenten het gaan lezen.
- We zetten ons in voor het behoud van bijzondere gebouwen. We willen dat de historie van Wageningen zichtbaar blijft. In het voormalige hoofdgebouw van Wageningen UR zien we het liefst permanente studentenhuisvesting. Gebouwen worden pas gesloopt als er een nieuwe bestemming is waar het gebouw niet in past. De PvdA wil in voorkomende gevallen een tijdelijke bestemming mogelijk maken.
- We koesteren de eigen identiteit van het Wageningse centrum tegenover de grotere winkelcentra in de directe omgeving zoals Veenendaal en Ede. Wageningen heeft een oud, compact centrum vol detailwinkels, pleintjes en terrassen. Een gezellig centrum dat een bepaald type publiek aantrekt. We versterken die identiteit door bijvoorbeeld evenementen te stimuleren die daarbij passen zoals Dag van de Hoed, Food for You, Winkel Duurzaam Dag en het Leeffestival.
- We ondersteunen initiatieven die de identiteit van de binnenstad ruimtelijk versterken zoals het initiatief om de stadsgracht aan de bergzijde te heropenen. Zichtbaar maken door middel van bestrating is geen alternatief. Een stadsgracht op die plaats zal de levendigheid vergroten en het aanzicht van de stad versterken. Ook andere initiatieven die de oude binnenstad versterken, bijvoorbeeld het weer zichtbaar maken van oude gevels, hebben onze steun.
- We blijven het initiatief steunen om het legendarische stadion op de Wageningse Berg een nieuwe functie te geven. De PvdA vindt het een goede zaak dat in het nieuwste plan ook de watertoren een nieuwe functie krijgt. Mocht het plan niet doorgaan dan maken we een nieuwe afweging.
- We benutten alle kansen om de markt op woensdag en zaterdag te ondersteunen en te stimuleren. Deze markt heeft een belangrijke spilfunctie in de regio en heeft daardoor een positief effect voor de ondernemers in de stad.
- We zetten ons ervoor in dat braakliggende terreinen en leegstaande gebouwen en/of terreinen tijdelijk een andere functie krijgen. Te denken valt aan stadslandbouw, tijdelijk gebruik door startende ondernemers, inrichten voor presentatie / tentoonstellingsruimte. Dit om te voorkomen dat jarenlang het aanzien van de stad wordt aangetast. De gemeente dient eigenaren aan te sporen tot alternatieve vormen van inrichting indien herinrichting lang op zich laat wachten.
- We ondersteunen de islamitische gemeenschap in Wageningen in hun zoektocht naar een definitieve plek voor een moskee.
- We maken ons sterk voor het realiseren van alternatieve winkelconcepten zoals “Pop-up winkels”, mits deze initiatieven de identiteit en dynamiek van Wageningen versterken.

- We pleiten voor een plan op de omgeving van het busstation, Stadsbrink, Gerdessastraat en Kirpestein. Dit gebied biedt nu een desolate aanblik. De PvdA wil dat dit gebied zich ontwikkelt tot een aantrekkelijke entree van de binnenstad, vanuit de Ritzema Bosweg, de Lawickse Allee en de Rooseveltweg.

4 Sport, cultuur en evenementen

Sport en cultuur zijn uiterst belangrijk voor het sociaal-culturele weefsel van de stad. Sport en cultuur fungeren als bindmiddel tussen mensen en groepen die elkaar anders weinig tegenkomen en als springplank voor talenten uit alle lagen van de samenleving. Ook zorgen goede sportieve en culturele voorzieningen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat en indirect voor werkgelegenheid.

Veel Wageningers zijn als actieve beoefenaars, toeschouwers, vrijwilligers of beroepsmatig betrokken bij sport en/of cultuur. Daarmee zijn sport en cultuur een onmisbaar onderdeel van het leven voor veel mensen en vormen ze een wezenlijk onderdeel van de identiteit van de stad.

De PvdA is trots op de vele culturele en sportieve voorzieningen in Wageningen. Het is in deze tijden van teruglopende overheidsfinanciën een grote uitdaging om deze voorzieningen in stand te houden. In Wageningen kunnen veel sporten beoefend worden en dat houden we graag zo. We zien het belang van de vele theater – en dansgroepen, koor- en muziekgezelschappen, popbands en ateliers die samen en merendeels zonder steun van de gemeente voor een rijk cultureel klimaat zorgen. Het aantal mensen dat plezier beleeft aan cultuur is enorm groot.

4.1 Sport en cultuur: meedoen aan de samenleving

De PvdA vindt dat sport en cultuur goede middelen zijn voor integratie en participatie. Verenigingen vervullen een maatschappelijke functie: veel Wageningers zijn actief bij een sportclub of culturele vereniging en velen vinden daar hun ‘tweede huis’.

De PvdA ondersteunt in het bijzonder initiatieven waar sport en cultuur de inwoners en de stad versterken. De PvdA kiest voor toegankelijkheid voor iedereen. Zoveel mogelijk Wageningers beleven dan sport en cultuur mee. Bijzondere aandacht krijgen initiatieven waarmee dwarsverbanden gelegd worden tussen amateurs, vrijwilligers en professionals of verbindingen met andere sectoren zoals zorg, welzijn, gezondheid, ruimtelijke ordening, economie, toerisme en recreatie. Bijvoorbeeld het project CUDance waarbij sport en dans ingezet wordt ter bestrijding van obesitas onder jongeren.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We continueren onze politiek leidende rol op het gebied van sport en cultuur. De PvdA heeft de afgelopen periode een belangrijke rol gespeeld bij het zoeken naar oplossingen voor het overeind houden van de sportieve en culturele mogelijkheden in Wageningen. De komende jaren gaan we hiermee door. Bijvoorbeeld bij het zoeken naar creatieve oplossingen voor de korfbalvereniging, de golfvereniging en het kunstenaarscollectief de Waterlanden.
- We stimuleren dat de gemeente de inzet van vrijwilligers bij de sport- en cultuurbeoefening ondersteunt. Bij een verminderd budget kan de gemeente bijvoorbeeld creatieve oplossingen zoeken om samen met andere organisaties het aanbod aan cursussen overeind te houden.
- We ondersteunen initiatieven vanuit het culturele veld die analoog aan de sportpas een Wageningse cultuurpas willen realiseren. Met de Wageningse sportpas kunnen kinderen van de basisschool kennismaken met een aantal sporten bij de verschillende verenigingen. Zo ontdekken ze waar hun talent en passie ligt.

- We letten erop dat het Ik-doe-mee fonds optimaal gebruikt wordt. Het fonds maakt het voor mensen met een laag inkomen (tot 130% van het minimumloon) mogelijk te sporten, lid te worden van een culturele vereniging of van culturele voorzieningen gebruik te maken. We streven naar een zo groot mogelijk bereik.
- We stimuleren dat de gemeente op sportief en cultureel gebied samenwerkt met de universiteit. Door samen te werken verbetert het totale aanbod. Voor alle Wageningers, studenten en niet-studenten, ontstaan nieuwe mogelijkheden. Bovendien worden accommodaties zo beter benut.
- We ondersteunen initiatieven die het ontplooiën van talent tot doel hebben. Denk hierbij aan het opzetten van talentklassen of het inzetten van toppers als 'maatjes' voor talenten.
- We zetten ons ervoor in dat sport- en cultuurverenigingen en -instellingen zich meer als ondernemers opstellen en zelf inkomsten genereren. Denk eens aan het realiseren van sportwedstrijden en culturele voorstellingen samen met het bedrijfsleven. Wij willen wet- en regelgeving zo inzetten dat ondernemen in deze sfeer ook werkelijk mogelijk is. Hierbij hoort ook dat gemeentelijke lasten beperkt gehouden worden.
- We zetten in op sport en cultuur in de breedte en het ontdekken van talenten. Daarom stimuleren wij activiteiten die in samenhang met onderwijs, buurt of wijk of bedrijven worden gerealiseerd.

4.2 Sport en bewegen

Bewegen is voor iedereen belangrijk: man en vrouw, jong en oud, dik en dun, met of zonder beperking. Er is meer aandacht nodig voor kinderen met overgewicht en voor sporten die aansluiten bij de behoeften van mensen van middelbare leeftijd en ouder. Vaak gaat het minder om de prestatie dan om het nut van en het plezier in bewegen.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We maken ons sterk voor recreatiesport binnen en buiten verenigingsverband. Het moet plezierig zijn om vanuit huis te gaan wandelen, hardlopen, fietsen, mountainbiken, skaten enzovoort. En de buitenruimte moet uitnodigend en veilig zijn om buiten te spelen.
- We zien graag dat Wageningen een JOGG- (jongeren op gezond gewicht) gemeente wordt. Als Wageningen zich aansluit krijgt ze ondersteuning bij het jongeren op gezond gewicht houden.
- We ondersteunen initiatieven van verenigingen die inspelen op gezondheid en sport, bijvoorbeeld door een gericht kantinebeleid, informatie bieden aan leden over gezondheid en goede voeding.
- We ondersteunen initiatieven van verenigingen die overgewicht en obesitas tegengaan.
- We tolereren niet dat sportverenigingen de afspraken met betrekking tot alcoholgebruik en roken niet nakomen.
- We stimuleren dat alle kinderen vanaf 8 jaar kunnen zwemmen. Geld mag hierbij geen beletsel zijn. Voor ouders die het niet kunnen betalen is er het Ik-doe-mee-fonds.

4.3 Cultuur en evenementen

Wageningen bruist tijdens de vele evenementen zoals 4 en 5 mei, het Leeffestival, Rhine Town Jazz, de van Berg tot Bergrace, de Algemene Introductiedagen (AID), het Belmonte festival, de Molenmarkt, de Zomerspelen, de Dag van het Hooilandplein, de Dag van de Hoed, het Food for You, de Winkel Duurzaam Dag, Open Dagen op de Eng en Jaarmarkt Emmaüs. Tijdens deze evenementen laat Wageningen zich van zijn beste kant zien: kleurig, ontspannen, intercultureel, voor en door

mensen. Het Wageningse 5 mei festival springt er positief uit bij de nationale organisatie omdat van alle regionale 5 mei festivals Wageningen de hoogste inzet van vrijwilligers kent.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We blijven de 4 en 5 mei activiteiten ondersteunen als het hoogtepunt van de Wageningse kalender. Dit in het kader van de identiteit en herkenbaarheid van Wageningen, nationaal en internationaal.
- We zien erop toe dat het internationale karakter van Wageningen een plek krijgt op de evenementenkalender.
- We houden bij het opstellen van bestemmingsplannen en de inrichting van de openbare ruimte rekening met de evenementen.
- We ondersteunen de binnenstad als podium voor diverse culturele evenementen en optredens van verenigingen.
- We zetten in op het continueren van de rol van de cultuurmakelaar zodat er dwarsverbanden op verschillende niveaus tussen diverse uitingen van cultuur, ondernemers en overheid gerealiseerd worden. En daarmee wordt ondernemerschap in de cultuursector gefaciliteerd.
- We stimuleren een intensieve samenwerking tussen 't Venster, de Bibliotheek en de Junushoff tot zogenaamde culturele hotspot om daarmee het culturele veld sterker, efficiënter en effectiever te maken.
- We ondersteunen het initiatief om een bestaand gebouw in het centrum van Wageningen te herbestemmen tot multifunctioneel cultureel centrum. Dit centrum biedt huisvesting, faciliteiten en diensten aan particulieren, zzp'ers, verenigingen en organisaties. Het zorgt ervoor dat activiteiten beter zichtbaar worden, meer deelnemers trekt en daagt uit tot het leggen van onverwachte dwarsverbanden. Bovendien krijgen verenigingen door lagere overheadkosten meer bestaanszekerheid. De ontwikkeling van dit centrum is het resultaat van een brede samenwerking tussen gemeente, corporatie en verenigingsleven. Het hergroeperen van diverse culturele diensten is voor de PvdA een prima alternatieve optie. De gemeente hoeft daar zelf geen geld in te steken. Wel is een prominente plaats in of nabij het centrum van belang.

5 De ruimte: natuur, milieu, landschap en verkeer

De PvdA kijkt naar de toekomst. Niet alleen wij, ook toekomstige generaties moeten van Wageningen kunnen genieten.

Wageningen heeft duurzaamheid al jaren hoog in het vaandel en de PvdA levert zijn eigen bijdrage aan het debat. De PvdA zorgt daarbij voor de menselijke maat. De PvdA is overtuigd van de noodzaak van een duurzame samenleving vanuit solidariteit met onze volgende generaties. Immers, ook onze kinderen hebben recht op een fijne, sociale en schone samenleving. De PvdA vat daarom duurzaamheid breder op dan alleen zorg voor een goed milieu. Met een duurzame samenleving wil de PvdA aansluiten op de behoeften van nu zonder de mogelijkheid in gevaar te brengen dat ook toekomstige generaties in hun eigen behoeften kunnen voorzien.

Voorzien in de behoeften van komende generaties betekent ook armoedebestrijding en gelijke rechten voor iedereen. De PvdA staat er garant voor dat duurzaamheid ook nadrukkelijk een onderdeel is van het sociale domein. De PvdA wil het sociale, ecologische én economische aspect van duurzame ontwikkeling in samenhang en in evenwicht brengen (People, Planet, Profit). Alleen zo kunnen mensen hier en elders in de wereld gezond, veilig en in welzijn leven, met behoud van de mogelijkheden voor toekomstige generaties.

5.1 Milieu en energie

De PvdA is vanuit solidariteit met de volgende generaties ervan overtuigd dat ons energiegebruik anders moet. Onze ambities zijn hoog. Uitgangspunt is dat menselijke activiteiten de draagkracht van de beschikbare hulpbronnen en de wereld als ecosysteem niet te boven gaan. De PvdA wil dat Nederland in 2050 een 100 % duurzame economie is. Het landelijke uitgangspunt is dat in 2020 de bijdrage van duurzame energie is gestegen van nu 4% tot 20%. Op gemeentelijk niveau realiseren we deze ambitie door goed milieubeleid. Zo houden we onze omgeving schoon en gezond. De PvdA ziet de bio-economie – het produceren van biomassa als basis voor energieopwekking - dan ook als een groeimotor voor werkgelegenheid. Veel moet uiteraard nationaal, Europees of mondiaal geregeld worden, maar uiteindelijk zijn de doelstellingen niet te verwezenlijken zonder de inzet van iedereen, dus ook van de gemeente.

Op initiatief van de PvdA is in 2008 het klimaatbeleidsplan opgesteld. Kern van dit plan is een grote inzet op energiebesparing (50%) en daarnaast de duurzame opwekking van energie in Wageningen (25%) en voor het resterend deel inkoop van duurzame energie.

Niet voor niets werd Wageningen in 2013 verkozen tot Solar City van Nederland. De afgelopen jaren heeft de gemeente fors ingezet op het plaatsen van zonnepanelen en op innovaties die dit ook interessant maken voor appartementencomplexen en bedrijven. In 2012 nam de PvdA het initiatief om ook bij gemeentelijk-monumentale woningen energieopwekkende en energiebesparende maatregelen te mogen nemen, zoals zonnepanelen op het dak. Want we vinden dat de eigenaren van die huizen ook recht hebben op een lagere energierekening en een warm huis. En we vinden dat ook monumenten toekomstbestendig moeten zijn.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We zetten in op het halen van de 25% opwekking van duurzame energie in 2030 door zonne-energie in Wageningen, de biomassacentrale in Ede en windmolens in de regio. De 25% inkoop van duurzame energie willen we realiseren door middel van groengas en groenstroom.
- We continueren het standpunt m.b.t. windmolens: bij voldoende draagvlak voor plaatsen willen we deze binnen de gemeentegrenzen realiseren. We bepleiten een nieuw onderzoek waarbij draagvlak voldoende geborgd wordt. Draagvlak houdt in dat minimaal 75% van de bewoners in de directe omgeving akkoord is en 60% van de Wageningse bevolking. We stellen voor dat ook alternatieven buiten de eigen gemeentegrenzen waarbij inwoners van Wageningen op dezelfde wijze kunnen participeren, onderzocht worden voordat besluitvorming voor plaatsing is afgerond. Onze molens kunnen bijvoorbeeld ook staan op een van de windmolenparken in de Noordzee of bij de molens van Wageningen UR in Flevoland of in de FoodValley. Als windmolens binnen of buiten de gemeentegrenzen worden geplaatst blijven we ons inzetten voor optimalisatie van andere vormen van duurzame energie.
- We zetten ons ervoor in dat Wageningen gaat meedoen met en gaat leveren aan de biomassacentrale die op dit moment in Ede wordt gebouwd. Op deze manier realiseren we een deel van de 25% zelf opgewekte duurzame energie. Niet alleen snoeiafval, maar ook bermmaaisel zou hier verwerkt kunnen worden.
- We zetten ons in voor het plaatsen van zoveel mogelijk zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen. We willen dat het nieuwe stadhuis een voorbeeld wordt op het gebied van klimaatbeheersing en energiegebruik.
- We maken ons sterk voor het plaatsen van zonnepanelen op de grote en merendeels platte daken van bedrijven. Hierbij willen we dat de gemeente slimme arrangementen ontwikkelt zodat veel Wageningers participeren in en profiteren van de geplaatste zonnepanelen.
- We bepleiten het plaatsen van kleine windmolens (urban windmills) en als aanvulling op zonne-energie.
- We zetten ons ervoor in dat Wageningers kunnen participeren in en profiteren van de initiatieven die het lokaal opwekken van energie mogelijk maken.
- We zetten in op maatregelen die leiden tot energiebesparing. Voor huishoudens met lagere inkomens stellen we voor een energiepas in te voeren. Hiermee kan men tegen reductie bijvoorbeeld isolatiemaatregelen en/of LED-lampen aanschaffen. Beter voor het milieu en beter voor de portemonnee.
- We zetten in op initiatieven voor duurzame huizen die door veel mensen kunnen worden nagevolgd. Een enkel futuristisch huis vol nieuwe duurzame snufjes is leerzaam en een voorbeeld, maar een stad vol duurzame betaalbare huizen is pas echt innovatief. We vinden wijken zoals Kortenoord, de vernieuwde wijken van de Woningstichting en de Rijnveste geslaagde voorbeelden van duurzaam bouwen.
- We stimuleren dat de gemeente prestatieafspraken maakt met de Woningstichting en Idealis om ook in bestaande huurwoningen en studentenkamers isolatiemaatregelen te nemen.
- We maken ons sterk voor het stellen van bovenwettelijke energie- en duurzaamheidseisen bij elk bouwproject.
- We stimuleren dat de gemeente het bermbeheer aanpast op hoogwaardig hergebruik zoals energieopwekking in de biomassacentrale, vergisting en het maken van plastic.

- We zetten ons ervoor in dat het milieuonderwijs via het Groene Wiel aansluit bij gemeentelijk beleid en dat scholen op een redelijke wijze bijdragen in de kosten ervan.
- We zetten in op vèrgaande afvalscheiding. Daarbij letten we er goed op dat het afvalbeleid positief uitpakt voor zowel natuur en milieu als ook voor mensen.
- We stimuleren duurzaam vervoer zoals de fiets, elektrische auto's, deelauto's en het openbaar vervoer.

5.2 Natuur en landschap

Wageningen ligt prachtig tussen afwisselende landschappen: de kleinschalige Eng, de bosrijke Berg, de woeste uiterwaarden, het kleinschalige zanderige landbouwgebied tussen de Lawickse Allee en de Grebbedijk, en het weidse open Binnenveld. Al deze landschappen zijn door mensenhanden gemaakt en niet statisch. Al deze landschappen volgen in hun ontwikkelen de behoeften van de samenleving.

Dit zien we goed als we oude luchtfoto's bekijken. In de jaren '30 was de Wageningse Berg (waar nu Wageningen Hoog ligt) vooral kaal. Hetzelfde geldt voor de helling onder het Arboretum, Veluvia en Hamelakkers. Het Binnenveld was eeuwenlang een veengebied met ruige begroeiing. De PvdA vindt dat de landschappen rond Wageningen weer dynamisch mogen worden ingericht en gebruikt. Daarbij houden we er rekening mee dat nieuwe ontwikkelingen ten goede komen aan duurzaamheid en natuur maar tegelijk ook aan de beleving en het gebruik door mensen. Dit spanningsveld vormt voor de komende jaren een uitdaging.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We erkennen het unieke van de uiterwaarden bij Wageningen. Een wildernis waar de natuur zijn gang kan gaan: een waardevol uitloopgebied voor de stad. De PvdA wil dat Wageningers hier zoveel mogelijk kunnen genieten. In de zomer door te wandelen en te genieten langs de Rijn, in de winter door te schaatsen. Dan mogen de oevers niet vervuild raken vanwege het vele achtergelaten afval. We zetten ons voor schone Rijn oevers door middel van handhaving en preventie.
- De PvdA ondersteunt initiatieven voor meer voorzieningen in de uiterwaarden, zoals afvalbakken (die dan ook gelegeerd worden), bankjes, eventueel een theehuis of een mini-natuurcamping. Kleinschalige ontwikkelingen kunnen ertoe bijdragen om de natuur in stand te houden en te stimuleren.
- We zien in het Binnenveld mogelijkheden voor nieuwe experimentele vormen van productief landschap: bijvoorbeeld de aanplant van biobrandstoffen zoals wilgensingels en hakhout. Initiatieven die dit willen oppakken ondersteunen we.
- We beschouwen de Eng als onze gezamenlijke Wageningse volkstuin. Feitelijk is de Eng een groot experiment met stadslandbouw te midden van allerlei andere belangen waaronder commerciële. Al deze belangen doen ertoe en wegen we mee bij de inrichting van dit gebied.
- We stimuleren dat de oude landgoederen in het bos toekomstbestendig worden door middel van verdienmogelijkheden. Economische activiteiten zijn noodzakelijk om het beheer betaalbaar te houden. Alleen dan kunnen oude structuren in stand worden gehouden en verloedert een landgoed niet.
- We hechten waarde aan zichtlijnen die de identiteit van Wageningen zichtbaar maken: de combinatie van stad, universiteit en bedrijvigheid. Het is uniek dat de kerktoren op de Markt

vanuit verschillende kanten (haven, Grebbedijk, Binnenveld) zichtbaar is. We zetten ons in om oude zichtlijnen te handhaven en indien mogelijk te heropenen.

5.3 Verkeer en veiligheid

Een dynamisch en bedrijvig Wageningen moet van alle kanten en voor iedereen goed bereikbaar zijn. Dat geldt voor zowel de binnenstad, de diverse bedrijventerreinen, de campus als voor de woonwijken. Dat betekent dat er zowel voor de fiets, de auto als voor het openbaar vervoer goede verbindingen moeten zijn.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We ondersteunen ontwikkelingen die de bereikbaarheid van Wageningen ten goede komen, zowel met het openbaar vervoer als met de auto en de fiets. Met het openbaar vervoer of de fiets als het kan, met de auto als het moet.
- We zetten in op fijnmazig openbaar vervoer, zoals de Plusbus of fietstaxi. In het kleine compacte Wageningen is de fiets voor velen het handigste vervoermiddel. Maar dat geldt niet voor iedereen.
- We vinden dat de gemeente de bereikbaarheid van Utrecht of Arnhem niet uitsluitend via Ede moet stimuleren. De snelste verbinding vanuit het centrum naar Utrecht met bus en trein is nog altijd via Rhenen en naar Arnhem met de bus. Daarom wil de PvdA inzetten op betere busverbindingen met de treinstations in Arnhem en Rhenen.
- We ondersteunen het initiatief om in Wageningen een OV-fietsuurlocatie te realiseren. De OV-fiets is inmiddels op ruim 250 plaatsen te verkrijgen en allang niet meer alleen bij NS-stations.
- We stimuleren fietsverkeer door het realiseren van veilige fietsroutes. De fietsoversteek van de Nijenoordallee naar De Born moet nu eindelijk ongelijkvloers gemaakt worden op de voor fietsers meest logische plek.
- We zien geen reden om initiatieven te ondersteunen die het bestaande wegennet voor autoverkeer willen uitbreiden.
- We zetten in op een alternatieve fietsenstalling in het centrum in plaats van de huidige lock 'n go fietsstallingen. Daarbij moet ook rekening gehouden worden met de elektrische fietsen en met evenementen zoals het 5 mei festival.
- We onderschrijven het belang van toegankelijkheid en bereikbaarheid van de binnenstad voor mensen met een beperking. De huidige blindengeleidestrook in de Hoogstraat is gevaarlijk voor blinden. Er staan afvalbakken, bomen en reclameborden op of vlak naast. De route van het busstation naar het centrum is voor mensen in een rolstoel of met een kinderwagen en voor slechtzienden lastig.
- We zetten in op een goede bewegwijzering in het centrum. De huidige blauwe borden wijzen zelden de juiste kant op. Dat bevordert de toegankelijkheid van Wageningen voor toeristen niet.
- We bepleiten dat de gemeente de vindbaarheid en bereikbaarheid van parkeerplaatsen optimaliseert. Dit zoveel mogelijk in samenwerking met de Wageningse ondernemers.
- We hechten waarde aan logische routes en verbindingen die zijn afgestemd op de menselijke maat. Onder meer omdat logische verbindingen voorkomen dat fietsers en wandelaars ze zelf realiseren (olifantenpadjes, oversteekplekken via berm) en daarmee de verkeersveiligheid in gevaar brengen. Bij nieuwe plannen nemen wij dit op bij het vaststellen van de kaders. Onlogisch is bijvoorbeeld de fietsroute bij de Stadsbrink, waar aan de ene kant geen fietspad loopt en het

fietspad aan de andere kant ineens stopt. Of de route tussen de Haarweg en de Campus en op diverse plekken op de Kortenoord Allee.

6 Financiën en bestuur

De PvdA heeft in de afgelopen raadsperioden getoond dat deze partij een financieel solide bestuurder is. Dit willen wij zo houden.

De drie grote decentralisaties waarmee de gemeente geconfronteerd wordt hebben gevolgen op financieel en bestuurlijk gebied. Hoeveel ruimte de gemeente krijgt om deze taken naar eigen inzicht uit te voeren is nog niet te overzien. Deze decentralisaties gaan gepaard met grote bezuinigingen vanuit het rijk. De PvdA staat in principe achter de decentralisaties en zal proberen de financiële armslag zo groot mogelijk te maken.

De PvdA juicht het toe dat de gemeente meedenkt met initiatieven uit de samenleving, hieraan ruimte geeft en ze waar nodig faciliteert. De gemeente geeft de speelruimte en de kaders aan waarbinnen deze initiatieven zich kunnen ontwikkelen. Alleen dan kan de uitbreiding van gemeentelijke taken zoals is voorzien tot een goed einde gebracht worden.

6.1 Financiën

De PvdA is voor een sociaal en realistisch financieel gemeentelijk beleid.

Door de financieel-economische crisis en de bezuinigingen van de landelijke overheid worden de financiële mogelijkheden van Wageningen steeds kleiner. De PvdA wil dat ook op lokaal niveau de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. De PvdA vindt dat waar eigen kracht meer en meer centraal wordt gesteld dit ook geldt voor het meewegen van de financiële kracht ofwel het eigen vermogen. Wettelijk zijn hiervoor beperkte mogelijkheden, maar de mogelijkheden die er zijn wil de PvdA doordacht benutten.

Waar er eerst een situatie was van verdeling van schaarste over nieuwe initiatieven staan bestaande voorzieningen nu vaak onder druk. De verwachting is dat de gemeente ook in de komende periode bezuinigingen moet doorvoeren, dan wel de komende jaren terughoudend moet zijn in het doen van nieuwe investeringen. Hiervoor gaat de PvdA haar verantwoordelijkheid niet uit de weg. De PvdA kiest ervoor om bezuinigingen zo te realiseren dat de menselijke maat niet uit het oog verloren wordt en grote klappen voorkomen worden.

Ook de gemeentelijke organisatie moet een bijdrage leveren aan noodzakelijke bezuinigingen. Dit kan door kritisch te kijken naar de eigen organisatie, de huisvesting en het inhuren van externe bureaus. Het gebruik van nieuwe media, digitalisering van de dienstverlening en het gebruik van open source software kunnen tot behoorlijke kostenbesparingen leiden. Het integreren van het stadskantoor met het gemeentehuis zal het aantal werkplekken terugbrengen door het toepassen van het zogenaamde 'Nieuwe Werken'.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We gaan behoedzaam om met de beschikbare overheidsmiddelen. Wij beheren die alsof het om ons eigen geld gaat. Dit doen wij door een sterke budgetdiscipline. Wij sturen aan op omschreven doelen op basis van vooraf beschikbaar gestelde middelen. We zijn terughoudend met betrekking tot het aangaan van risico's.

- Wij verantwoord door wat is bereikt helder te verwoorden. Hoe is het bereikt en met inzet van welke middelen. Transparantie vooraf en achteraf.
- We maken ons sterk voor een forse bijdrage van de gemeentelijke organisatie aan de bezuinigingen. We letten erop dat dit niet tot een onacceptabel hoge werkdruk leidt of tot gevolg heeft dat de arbeidsvoorwaarden voor ambtenaren verslechteren.
- We maken ons sterk dat de gemeente rekening houdt met de koopkracht van haar inwoners. Lokale lasten mogen niet meer stijgen dan de inflatie. We zetten ons in voor het behoud van kwijschelding van lokale lasten voor mensen met een minimuminkomen tot 110% bijstandsniveau.
- We letten erop dat uitvoering van gedecentraliseerde taken binnen het mee gedecentraliseerde budget plaatsvindt. Waar dit niet kan omdat de lokale situatie niet overeenkomt met gemiddelde normen, maakt de PvdA keuzes vanuit onze principes van een samenleving waar voor iedereen plaats is, waar iedereen mee doet en 'de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen'.
- We zetten in op het duurder maken van leegstand en op goedkoper gebruik. Hierdoor worden eigenaren extra gestimuleerd hun panden te verhuren of er een andere bestemming voor te zoeken (bijvoorbeeld woningen).
- We letten erop dat lokale belastingen waar een duidelijke tegenprestatie tegenover staat zoals de afvalstoffenheffing, rioolretributie en sommige leges kostendekkend worden doorberekend. Afhankelijk van de lokale situatie kan om de lasten eerlijker te verdelen van dit principe worden afgeweken. Zo dragen ook op lokaal niveau de sterkste schouders de zwaarste lasten.
- We letten erop dat de gemeente reserves heeft om tegenvallers te kunnen opvangen maar het is geen doel op zich om reserves op te bouwen.
- We vinden dat de gemeente terughoudend hoort te zijn met het aankopen van grond.

6.2 Gemeentelijke organisatie en samenwerking

De PvdA wil dat de ingeslagen weg naar verbetering en vernieuwing van dienstverlening door de gemeente Wageningen wordt voortgezet. Er zijn creatieve manieren nodig om samen met de inwoners van Wageningen nieuwe concepten voor dienstverlening uit te werken. De PvdA wil daarnaast dat de gemeente Wageningen een goed werkgever is voor zijn medewerkers. De PvdA is daarom voorstander om het huidige stadhuis te verbouwen en het stadskantoor aan het Olympiaplein af te stoten. Er ligt een goed plan om een modern en toekomstbestendig 'huis der gemeente' te realiseren in het hart van de stad. De PvdA hecht er veel waarde aan dat het totale bouwproject binnen het budget blijft. Daarom heeft de raad op initiatief van de PvdA geëist dat de gemeenteraad continu op de hoogte gehouden wordt van de voortgang. We houden nauwgezet de vinger aan de pols totdat we over de drempel van het vernieuwde stadhuis naar binnen gaan.

De PvdA hecht sterk aan de autonomie van Wageningen. Wageningen is uniek in de regio: overtuigd rood en groen, met een industrieel verleden, net aan de rand van de 'bible belt' en met een eigen universiteit. Uiteraard werkt de gemeente samen met buurgemeenten in de uitvoering van allerlei taken, maar Wageningen bepaalt haar eigen richting. Niet koersloos maar door bewust kiezen van samenwerkingspartners, afhankelijk van de kwestie die aan de orde is en waarmee de Wageningers het beste uit zijn. Daarom blijft Wageningen een eigen zelfstandige gemeente.

De Gelderse Vallei is evident onze arbeidsmarktregio. We werken daarom van harte samen in FoodValley op het gebied van economie, arbeidsmarkt, ruimte en mobiliteit.

De PvdA staat achter het besluit om meer samen te werken in de G12 (de elf gemeenten ten oosten van Wageningen waarvan Arnhem de centrumgemeente is, plus Wageningen). De PvdA wil samenwerken in de G12 op het gebied van jeugdzorg en ondersteuning van mensen die lichte vormen van zorg nodig hebben. Wij denken dat dit op de lange duur beter is voor Wageningers en voor de eigen identiteit van Wageningen.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- We bepleiten nieuwe creatieve concepten voor dienstverlening die samen met de inwoners van Wageningen worden uitgewerkt.
- We onderschrijven de keuze voor samenwerkingsverbanden met andere gemeentes afhankelijk van het onderwerp: wat betreft economie, werkgelegenheid en ruimtelijke ordening kiezen we voor FoodValley. Wat betreft het sociale domein voor Renkum en Arnhem.
- We blijven ons sterk maken voor een verdere ontwikkeling van FoodValley op het gebied van economie, ruimte, infrastructuur en werkgelegenheid met Wageningen als kloppend hart.

6.3 Bestuur

Het is mooi om over jeugd, zorg en arbeid te spreken, over drie decentralisaties en dienstverleningsconcepten, maar het gaat steeds om mensen die leven, wonen, werken, opgroeien, leren, ontmoeten, recreëren, consumeren enzovoort. Al die terreinen integreren is de grote uitdaging voor de komende jaren. En met integreren bedoelen we echt geïntegreerd, ook met de arbeidsmarkt, de economie en met wonen, wijken en ruimte. Alleen dan zal er integraal beleid ontstaan waarvan alle inwoners van Wageningen profiteren. Dan zal er preventief gewerkt worden, worden de mensen centraal gesteld en wordt hulp vanuit één loket geleverd.

Dat stelt hoge eisen aan de nieuwe gemeenteraad en aan het nieuwe College van Burgemeester en Wethouders. Het college moet integraal en dus echt collegiaal besturen. Op vele onderwerpen moeten wethouders met elkaar samenwerken. Denk aan gedeelde portefeuilles. Toekomstige wethouders zullen daarop moeten worden geselecteerd. Het nieuwe college zal verder moeten gaan met wat in de periode 2010 – 2014 in gang is gezet.

Mentale, sociale en fysieke ruimte is nodig voor initiatieven die de samenleving van de toekomst vorm kunnen geven. En dat is echt wat anders dan dat initiatiefnemers via de gemeenteraad subsidie proberen te krijgen. Het betekent ook dat de gemeente op een andere manier met regels om moet gaan: actief en inventief met initiatiefnemers meedenken opdat de slagingskans groter wordt.

Voor de komende vier jaar betekent dit:

- De PvdA is altijd bereid tot het nemen van politieke verantwoordelijkheid. Op die manier realiseren we immers zoveel mogelijk van dit verkiezingsprogramma.
- We zetten ons in voor een college dat integraal, collegiaal en transparant werkt.
- We willen coalitieonderhandelingen in de openbaarheid. Dat was de vorige keer spannend en het is ons goed bevallen.
- We initiëren een zogenaamde ‘academie van de stad’ waarin de gemeente, Wageningen UR, maatschappelijke partners, ondernemers en de inwoners van Wageningen kennis delen, samen

leren en activiteiten initiëren. We willen hiermee Wageningen een Kennisstad voor alle inwoners laten zijn.